

Закон за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите

Глава 1

ЗАЩО Е НУЖЕН ТАКЪВ ЗАКОН?

1. Във всяко развито индустриално общество има хора с увреждания. Техният брой е различен, но те винаги са една значителна част от населението. За България, поради липсата на единна методика, точният брой на хората с увреждания не е установен, но имаме достатъчно основания да приемем, че техният брой надвишава 10% от населението на страната ни. Всеки човек с увреждане има свой живот, свои радости и проблеми, но едно ги обединява - поради факта на увреждането им тяхната социална интеграция е затруднена в много по-голяма степен, отколкото при един човек без увреждане. Именно поради тази причина, декларирайки своето конституционно намерение за осигуряване на равноправно и равнопоставено участие в обществения живот за всички свои граждани, държавата трябва да уреди законодателно онези правни механизми, които да гарантират интеграцията на хората с увреждания и компенсаторните мерки за преодоляване на дефицита, предизвикан от увреждането.

2. Обличането на една политическа воля в юридическа рамка става посредством законите. Още през 1995 г. бе осъзната нуждата от един общ закон, кодифициращ многостранната материя на уврежданията, който да положи основата на такава рамка. Това стана с приетия през същата година Закон за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите (ЗЗРСИИ). Ролята на този закон бе да въведе ясната отговорност на институциите, да определи механизма за постигане на заявените цели, да дефинира границите на "задължителното" и "забраненото". Наивно е да се предполага, че един закон може да урегулира цялата материя - да въведе всички задължителни процедури и буквално да изброи необходимия инструментариум за постигане на поставените цели. Добрите социални практики са тези, които дават живот на един закон, които задоволяват интересите на неговите ползватели и са в състояние гъвкаво и динамично да реагират на нуждите на индивида, така че неговите индивидуални потребности да бъдат удовлетворени. Без създаването на добри практики, без тяхното съобразяване с местните и националните особености, един закон не може да произведе търсения от него социален и политически ефект.

3. В "далечната" 1995 г. законът бе направен по начин, който не дотам реалистично отчиташе културните традиции, наличните държавни ресурси, нагласите в обществото и наличието на подкрепящата среда за интеграция на хората с увреждания. Това породило критика към него и наложи - под влиянието на Световната банка и Европейския съюз - преосмислянето на някои основни философски концепции, заложи в него, и приемането на значителни по брой промени през 2001 г. За жалост отново не бе изпълнено едно от задължителните условия за ефективност на един закон - участието на самите потребители в изработването му и постигането на консенсус върху основните ценности и

приоритети. Само практиката ще покаже доколко извършените промени в закона отговарят на обществените потребности и нагласи.

4. Трябва да се направи и едно важно разграничение, което често води до объркване в държавните органи (и особено сред администрацията) и оттам до подмяна в идеята на закона. Категорията "социално слаб" е категория, която е валидна за всички български граждани, без значение дали имат увреждане. Социално слаби са всички хора, чиито доходи не стигат за задоволяване на техните основни житейски нужди. Именно за такива хора е системата на социалното подпомагане, която се регулира от отделно законодателство (Законът за социално подпомагане). Хората с увреждания не са априори социално слаби. Действително, поради трудностите, породени от недостъпната околна среда, некачественото образование, обществената изолация и други важни причини, голяма част от тях са принудени да разчитат само на инвалидни пенсии, което ги прави социално слаби. Тогава за тях важат и общите механизми на социалното подпомагане. Но хората с увреждания, независимо от имуществения си статус, имат нужда от специални мерки, насочени конкретно към преодоляване на дефицита; предизвикан от увреждането. Тези мерки трябва да осигурят връщането им в обществения живот и равноправното им участие в него. Смесването на понятията "социално подпомагане" и "социална интеграция" произвежда само "социални проблеми" и увеличава контингента на бедните у нас. Което не е нужно никому.

Глава II

АКЦЕНТИ ВЪРХУ ПОСЛЕДНИТЕ ПРОМЕНИ В ЗАКОНА

В края на март 2001 г. бяха приети редица изменения в ЗЗРСИИ. Макар и многобройни като количество, голяма част от тях бяха чисто стилистични или просто премахваха текстове от закона, които се дублираха в други закони. Разбира се, бяха направени и някои същностни промени, които скоро ще окажат влияние върху прилагането на закона. В една част те бяха положителни (забраната за дискриминация), в друга не дотам положителни и спорни (промяна в структурата на Фонд "Рехабилитация и социална интеграция"), а доста текстове останаха некоригирани въпреки доказаната си в течение на повече от пет години неефективност. Но, така или иначе, промените са факт и в долната таблица ще се опитаме информативно да ви представим по-важните от тях, за да могат читателите да се ориентират в същностните изменения и различия между "стария" и "новия" закон. (виж таблица 1)

ПРОМЕНИТЕ В ЗАКОНА

КАК БЕШЕ ПРЕДИ	КАК СТАНА СЕГА
1. Липсваше ясна и конкретна антидискриминационна правна норма, която да гарантира, че правата на хората с увреждания няма да бъдат нарушавани заради факта на тяхното увреждане.	Създаде се нов чл. 5а, с който изрично се забранява пряката и непряката дискриминация по причини, свързани с увреждането.
2. Националният съвет по рехабилитация и социална интеграция (НСРСИ) имаше символични функции и не участваше реално в правенето на политика	В чл. 3 се създаде нова алинея, с която всички нормативни актове, отнасящи се до правата на хора с увреждания, се приемат след предварително консултиране с НСРСИ.
3. Министърът на здравеопазването определяше заведенията, които имат право да извършват услуги по медицинска рехабилитация - чл. 8, ал. 3.	Отмени се. Сега вече всяко заведение може да кандидатства за това.
4. Съществуваше привилегия за прием във ВУЗ-овете за инвалиди, които са издържали изпита (запазен процент).	Отмени се чл. 15, ал. 1
5. Съществуваше неработещата система на социалните учебно-професионални комплекси (СУПК).	Отмени се чл. 18
6. Специализираната информация на БНР и БНТ беше само за хората с увредено зрение и увреден слух.	Специализираната информация на държавните медии ще бъде за всички хора с увреждане, без значение от вида на увреждането.
7. Навсякъде се използваше само терминът "инвалиди".	Введе се "инвалид с трайни увреждания" (над 50%) и "инвалид с нетрайни увреждания", което внася езиково объркване и стеснява обхвата на закона.
8. Специализираните предприятия имаха по-голям процент от задължително "ангажирани в тях" инвалиди и получаваха по-малки субсидии.	Намален беше изискваният процент от работещи хора с увреждания, за да се получи статут на специализирано предприятие. Изискване за национално членство, за да се получават субсидии.
9. Съществуваше парична добавка за "социална интеграция" - чл. 39.	Беше отменена.

Глава III

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ И ДЕФИНИЦИИ НА ЗАКОНА

1. Терминология

1.1 В закона отново бе запазен терминът "инвалид" вместо предложението "човек с увреждане", като по този начин се запази и акцентът върху медицинския подход към проблема. За нуждите на тази брошура ние ще използваме наименованието "човек с увреждане", което изцяло покрива използвания от закона термин "инвалид".

Съгласно легалното определение, "инвалид" е "всяко лице, независимо от възрастта му, с физическо, сетивно или умствено увреждане, което затруднява социалното му интегриране и участие в обществения живот, възможностите му за общуване и обучение или трудовата му реализация". Това определение е достатъчно добро, тъй като то не само дава ясна дефиниция, но и не изключва от обсега на закона децата до 16-годишна възраст.

Много повече проблеми създава определението "инвалид с трайни увреждания". Според закона, това е лице "с установена степен на намалена работоспособност 50 и над 50 на сто".

Това определение не е добро не само защото в българския език "трайността" е свързана с период от време, а не със степен на увреждане, но и защото не кореспондира с други, вече приети нормативни актове. По-важното е обаче, че това деление силно стеснява обсега на закона, като изключва като негови ползватели хората с намалена работоспособност под 50%. А във въпроса е, че те също се нуждаят от интеграционни мерки за преодоляване степента на увреждането си.

1.2 По-добре са определени основните акценти на закона рехабилитацията и социалната интеграция. Рехабилитацията е "последователен и непрекъснат процес, имащ за цел подпомагане на инвалидите да достигнат оптимално физическо, интелектуално, психическо и социално равнище на дейност и да го поддържат при запазване стандарта и качеството на живот и разширяване степента на независимостта им".

Социална интеграция е "комплексен процес, предназначен да поддържа способностите на инвалидите за самостоятелен живот и пълноценни обществени отношения".

От тези определения се вижда, че основните усилия на закона са насочени към осигуряване на пълноценен обществен живот и повишаване стандарта на живот на хората с увреждания чрез комплексни мерки, насочени към тяхното физическо, интелектуално, психическо и социално подпомагане и развитие.

2. Основни принципи

2.1 Забраната за дискриминация е едно от сериозните достижения на закона, прокламирана в чл. 5а. Съгласно законовия текст, забранява се не само пряката (директната) дискриминация, но и т.нар. непряка дискриминация. Непряка дискриминация е налице, когато при осъществяване правата на хората с увреждания се използват такива мерки, способности и процедури, които, дори и да са формално законни, фактически поставят човека в неравностойно положение. Това с особено голяма сила се отнася до множеството дискриминационни текстове, които съществуват в подзаконовите нормативни актове и които вече могат директно да бъдат оспорени пред съда, ползвайки нормата на чл. 5а от ЗЗРСИИ.

2.2 Участието на хората с увреждания във формирането на политически решения е уредено по два начина.

От една страна, прокламирана е свободата на сдружаване на организации на и за инвалиди, което обаче не е по-различно от общия конституционен принцип за свободата на сдружаване.

Много по-съществено е създаването на Национален съвет за рехабилитация и социална интеграция (НСРСИ) към МС, в който се включват представители на държавата, на работодателите и на национално представените организации на и за инвалиди. Този Национален съвет не само има консултативни функции в областта на рехабилитацията и социалната интеграция на хората с увреждания, но и всички нормативни актове, засягащи материята, задължително се съгласуват с него (чл. 3, ал. 3 от ЗЗРСИИ). По този начин гражданското общество не само се информира за новите законодателни инициативи (особено за тези на МС), но и може да участва в тяхното разработване чрез представяне на мнения и препоръки.

2.3 Ангажираност на държавата за решаване на проблемите на хората с увреждания е друг основополагащ принцип. Съгласно чл. 5а, ал. 4, "държавата създава условия за равенство между хората с увреждания и другите лица". Изпълнението на този ангажимент е възложено на Министерски съвет (МС), който има задължение да провежда държавната политика и да изработва критериите, методите и стандартите за осъществяване на социалната интеграция на хората с увреждания. Тези условия трябва да се реализират посредством:

о социална рехабилитация;

о образование, професионално ориентиране и професионална квалификация;

о трудова заетост;

о достъпна и подходяща битова и околна среда;

о социална и правна защита;

о информация и създаване на условия за общуване на инвалидите помежду им и с другите граждани, както и между инвалиди и техните организации от други страни (чл. 5 от ЗЗРСИИ).

2.4 Ангажираността на всички институции е принцип, който регламентира задълженията не само на държавните органи, но и разпределя основни функции по осъществяване на социалната рехабилитация и на други субекти - общините, стопанските организации и обществените организации

Глава IV

ОБЛАСТИ ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЯ И СОЦИАЛНА ИНТЕГРАЦИЯ

Няколко са областите, в които протича рехабилитацията и социалната интеграция на хората с увреждания, отчитайки и медицинската страна на въпроса с увреждането.

1. Определянето на степента и вида на увреждането, както и на реда, принципите и критериите за оценка, се извършват от медицинските органи - Лекарско-консултативни комисии (ЛКК), Териториално-експертни лекарски комисии (ТЕЛК) и Национална експертна лекарска комисия (НЕЛК). Тяхната дейност се регламентира с наредба на МС, като към момента това е Наредба за експертизата на работоспособността (ДВ, бр. 61 от 2000 г.).¹

2. Профилактиката на предотвратимите увреждания представлява комплексни мерки, които включват здравна просвета, здравна профилактика и най-важното - осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд (чл. 6 от ЗЗРСИИ). След 1999 г. бяха приети множество нормативни актове и разработени редица мерки за ограничаване броя на професионалните заболявания и трудовите злоупотреби. Задълженията в тях са основно за работодателите, които отговарят за създаването на такива условия на труд, които осигуряват опазване на трудоспособността, здравето и живота. Ако тези условия бъдат нарушени, работодателят носи имуществена отговорност за причинените вреди на своите работници.

3. Медицинска рехабилитация - тя включва двигателна рехабилитация, трудова терапия, създаване на умения за водене на независим живот, рехабилитация на слуха и говора, психологическа помощ и други форми (чл. 8 от ЗЗРСИИ). Важно е да се отбележи, че медицинската рехабилитация е част от социалната рехабилитация и цели подпомагане на човека с увреждане за пълноценното му възстановяване и връщане в обществения живот.

3.1 Медицинската и социалната рехабилитация могат да се извършват и от физически и юридически лица, които имат издадено разрешение (лиценз) за извършване на тази дейност.

Разрешението се дава от комисия към Фонд "Рехабилитация и социална интеграция" след представяне на всички необходими документи (молба, описание на дейностите, които ще се извършват, копие от съдебна и данъчна регистрация) (чл. 4 и сл. от Правилника за приложение на ЗЗРСИИ).

3.2 Снабдяването на хората с увреждания с животоспасяващи и животоподдържащи лекарства бе отменено в ЗЗРСИИ, тъй като то намери регламентация в друг нормативен акт.²

Глава V

ОБРАЗОВАНИЕ. ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ И ПРЕКВАЛИФИКАЦИЯ

1. Образование

Една от основните предпоставки за пълноценно и равностойно участие в обществения живот е получаването на качествено образование. За децата с увреждания това означава - осигуряване на физически достъп до училищните сгради в общообразователната система и наличието на адаптирани за техните нужди програми за обучение. Това може да стане само чрез максимално ефективно използване на възможностите за обучение в масовите училища и премахване на механичното пренасочване на децата към специализирани такива. Няколко са възможностите, които законът прогласява във връзка с това:

1.1 Създават се консултативно-диагностични центрове към общините за изследване потребностите на децата и прогнозиране на тяхното развитие (чл. 10 от ЗЗРСИИ). Услугите в тези центрове не се заплащат от родителите на децата.

1.2 Предучилищните детски заведения, общообразователните училища, професионалните училища и професионалните гимназии трябва да бъдат отворени за прием на деца с различни увреждания (чл. 12 от ЗЗРСИИ). Училищата са длъжни да осигурят съвместното образование на деца с и без увреждания в общи или специални паралелки - но в обща училищна среда. Ангажиментите на образователните институции включват:

- целенасочено възпитание на здрави деца и деца инвалиди за съвместен живот и обучение;
- създаване на адаптирани учебни програми, методики и организация на учебния процес;
- приспособяване на училищната и околната среда;
- използване на специализиран квалифициран персонал;

- въвеждане на социалнопсихологически услуги и приобщаване на семействата за активно участие в образователно-възпитателния процес.

Финансирането на тези дейности се осъществява от Министерството на образованието и науката (МОН), което е отговорно и за снабдяването на учениците с увреждания с безплатни учебници, технически средства, съвременни технологии и пр. (чл. 11 от ЗЗРСИИ).

1.3 Подобни са ангажиментите и на висшите учебни заведения, които трябва да осигурят условия за завършване на висшето образование на студентите с увреждания, създавайки адаптирана среда, предоставяйки допълнителна преподавателска помощ, учебни материали и специални приспособления и осигурявайки при необходимост лични сътрудници на приетите в тях студенти. За тези си дейности ВУЗ-овете могат да търсят помощта и на неправителствените организации на и за хора с увреждания (чл. 15 от ЗЗРСИИ).

1.4 Най-важното, което трябва да знаят родителите на деца с увреждания - никой няма право да задължи детето им да учи в специализирано училище, без да са му осигурени условия за обучение в общообразователно и детето да е доказало невъзможност, въпреки предприетите усилия, да се интегрира в обща образователна среда. Обучението в специализирани училища е само за такива деца, за които са изчерпани всички възможности за интегрирано образование и обучение - това най-често са децата с множествени или много тежки увреждания (чл. 12, ал. 2 от ЗЗРСИИ).

2. Професионална квалификация и преквалификация

Основните усилия са насочени към хората с увреждания, получили увреждането си след 16-годишна възраст. Те имат право на допълнително безплатно обучение по адаптирани програми за общообразователно, професионално образование и обучение за възрастни, както и на начална рехабилитация по специфични програми за развитие на основни умения (чл. 14 от ЗЗРСИИ). Това обучение цели подготовката на хората с увреждания за трудова дейност чрез приспособяване на досега съществуващи умения или придобиването на нови такива. Основно преквалификацията на хората с увреждания се осъществява по два начина:

2.1 Безработните хора с увреждания могат да участват в програми за преквалификация към бюрата по труда. Националната служба по заетостта трябва да разкрива към всяко общинско бюро по труда специални "центрове за развитие на възможностите", които да отговарят за обучението и намирането на работа на хора с увреждания (чл. 14, ал. 2 от ЗЗРСИИ). Към момента на територията на гр. София съществува само един такъв център в БТ "Искър".

2.2 Професионалното обучение и преквалификация на работещите хора с увреждания е практическо и се осъществява на съответното работно място от работодателя - независимо дали работодателят е търговско или специализирано

предприятие (чл. 17 от ЗЗРСИИ). За да могат да проведат такова обучение, работодателите ползват регистрирани и лицензирани обучители от Националната агенция за професионално образование и обучение. Работодателите, които провеждат такава преквалификация, могат да бъдат стимулирани със средства от Фонд "Рехабилитация и социална интеграция", но засега не е създаден механизъм за такова отпускане на средства.

3 Идеята е добра, но е особено важно да се изработи методика, по която ще става оценката на потребностите, и тази методика да държи сметка не само за медицинския аспект на увреждането, а и за реалните нужди, възможности и желания на детето да получи добро образование.

Глава VI

ТРУДОВА ЗАЕТОСТ

Трудовата заетост и осигуряването на подходяща работа за хората с увреждания е едно от важните предизвикателства пред закона и неговото прилагане. Това е така, защото в условията на висока обща безработица, обезпечаването на равен достъп и гарантиране правото на труд на хората с увреждания е далечно пожелание. Поради тази причина и ЗЗРСИИ излиза с декларативната правна норма - "хората с увреждания имат право да работят в интегрирана работна среда" (чл. 19, ал. 1 от ЗЗРСИИ) - и препраща за подробности към трудовото законодателство.

1. Право на трудоустрояване - уредено е в Кодекса на труда и в Закона за държавния служител. 4
2. Стимулиране на работодатели, наели на работа безработни лица с увреждания - уредено е в Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта. 5
3. Създаване и режим на специализираните предприятия. 6
4. Две интересни възможности имат регламентация само в този закон и тяхното изпълнение би стимулирало трудовата ангажираност на хора с увреждания.

4.1 Работодатели, които приспособяват работни места за хора с увреждания, се стимулират със средства от фонд "Рехабилитация и социална интеграция" по ред и начин, предвидени в правилника за дейността на фонда (чл. 19, ал. 3 от ЗЗРСИИ). Това е една перспективна възможност за реално стимулиране на работодателите и привличане на техния интерес към работната сила на хора с увреждания.

Предстои да се структурира новият Фонд и да се приеме правилник, в който тази разпоредба да намери детайлната си уредба.

4.2 Министерският съвет приема целеви програми за стимулиране на самостоятелна стопанска дейност и самопомощ за трудова рехабилитация и

заетост на хората с увреждания и определя реда за финансирането им (чл. 24 от ЗЗРСИИ). Към момента не са разработени такива програми, а тяхното въвеждане би подпомогнало ефективно самостоятелния бизнес на хора с увреждания.

4 Повече за трудовите права на хората с увреждания, режима за полагане на труд, отпуските и закрилата при уволнение ще научите в една от следващите ни брошури.

5 На този важен стимул сме се спрели подробно в брошурата за данъците.

6 И тази форма на заетост е обстойно разгледана в брошурата за данъците поради особените осигурителни облекчения и освобождаване от данъци, които тези предприятия ползват.

Глава VII

ДОСТЪПНА ОКОЛНА СРЕДА

Достъпната околна и в частност архитектурна среда е основното изискване за осъществяване на социална интеграция на хората с увреждания. Без осигуряване на физически достъп до всички обществени сгради - училището, поликлиниката, кметството, театъра - без възможността свободно да се придвижим от единия край на града до другия, не е възможна никаква реализация на прогласените права.

Поради тази причина, една от основните глави на ЗЗРСИИ регламентира именно мерките за осигуряване на достъпна архитектурна среда.

1. Задължени институции. Макар и с недотам ясно структурирани задължения и отговорности, основните институции, които трябва да осигурят достъпната архитектурна среда, са:

1.1 Министерството на регионалното развитие и благоустройството и общините (чл. 27 от ЗЗРСИИ). Те са отговорни за:

- изменение и адаптиране на действащите архитектурни планове;
- въвеждане на задължителни технически стандарти, нормативи и нормали при проектиране на сгради;
- отстраняване на съществуващите архитектурни бариери.

1.2 Министерството на транспорта и Министерството на регионалното развитие и благоустройството отговарят за:

- създаване на достъпен градски транспорт (автобуси, тролейбуси, трамваи и

метро);

- осигуряване на специализиран транспорт за трудноподвижни хора;
- специални места за паркиране и престой на МПС, управлявани от хора с увреждания;
- технически пособия по кръстовищата, улесняващи преминаването на хора със сензорни увреждания (звукови светофари, тактилни настилки и пр.).

1.3 Държавната агенция по стандартизация и метрология отговаря за изработването на стандарти за специализирани вътрешни съоръжения и обзавеждане на жилища, работни места и обществени сгради (чл. 29 от ЗЗРСИИ).

Както се вижда, макар и с дублиране на няколко институции за извършване на определена дейност, конкретните им задължения са достатъчно ясно регламентирани и трябва да бъдат изпълнявани.

2. Основните дейности по адаптиране на архитектурната среда във вид, който да я направи общодостъпна, могат да бъдат разделени в две групи - премахване на досега съществуващите бариери и приспособяване на изискванията за ново строителство към нормите за достъпност. Докато изработването на задължителни стандарти и нормали касае бъдещото строителство и не изисква особено големи финансови средства, то премахването на вече съществуващите архитектурни бариери е един дълъг и скъпоструващ процес. Ето защо в преходните и заключителни разпоредби на закона бе даден гратисен период от три години, през който съществуващите архитектурни бариери да бъдат отстранени. Този гратисен период изтече в началото на 1999 г. и оттогава наличието на все още недостъпни административни сгради и нескосени тротоари по улиците е нарушение на закона.

3. Финансирането на дейностите по изграждане на общодостъпна архитектурна среда се извършва както от бюджетите на съответните отговорни институции 7, така и със средства от Фонд "Рехабилитация и социална интеграция" (чл. 51, ал. 1, т. 4 от ЗЗРСИИ). Всички технически средства за изграждане на средата се внасят и произвеждат от лицензирани от Министерството на труда и социалната политика (МТСП) физически и юридически лица, а производството и вносът им са освободени от мита и такси (чл. 30 от ЗЗРСИИ).

Важно! Изграждането на общодостъпна среда е полезно не само за хората с увреждания, а и за всички стари хора, хора със здравословни проблеми, колоездачи, майки с колички и пр.

Общодостъпната архитектурна среда прави града по-мобилен, по-комуникативен и по-приветлив за всички.

Много често "компетентните органи" и "отговорните институции" забравят за тези

си задължения и се оплакват, че "нямат пари".

Глава VIII

СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ЗАЩИТА

Както стана дума в Глава I, трябва да се прави разлика между социално подпомагане и социални права. Уредените в ЗЗРСИИ социални права и придобивки са от категорията на тези, които подпомагат реалното и пълноценно интегриране на хората с увреждания, чрез улесняване на тяхната социална адаптация. Тези права не зависят от имущественото положение на човека, но конкретният им размер се определя според получаваните от него доходи. Същевременно хората с увреждания могат да ползват всички права, които им се полагат по Закона за социалното подпомагане, ако техните доходи са недостатъчни за един нормален живот. Със социалното подпомагане обаче ще ви запознаем в отделна брошура. Тук ще се спрем само на специфичните придобивки, които точно ЗЗРСИИ ви дава, и на начините за тяхната реализация.

Отделно от това ще посочим някои други значими придобивки за интеграцията на хората с увреждания, но тяхното регулиране е уредено от други закони и съответно са разгледани в другите брошури от поредицата "Как и къде".

1. Социално-икономически права, уредени в други закони

1.1 Право на обществено осигуряване, здравно осигуряване и осигуряване при безработица (чл. 35 от ЗЗРСИИ). Регулиращите закони са Кодексът за задължителното обществено осигуряване, Законът за здравното осигуряване и Законът за закрила при безработица и насърчаване на заетостта.

1.2 Право на социално подпомагане и гарантирана месечна социална помощ (чл. 36 от ЗЗРСИИ). Регулиращият закон е Законът за социално подпомагане заедно с неговия Правилник.

1.3. Право на данъчни облекчения (чл. 36а от ЗЗРСИИ). Регулиращият закон е Законът за облагане доходите на физическите лица.

1.4 Социални стипендии и облекчения за учащите се деца с увреждания (чл. 43 от ЗЗРСИИ). Регулиращите закони са Законът за просветата и Законът за висшето образование.

1.5 Закупуване на общинско жилище с облекчения (чл. 46 от ЗЗРСИИ). Регулиращите нормативни актове са Правилникът за приложение на Закона за общинската собственост и Наредба на Българска народна банка.

1.6. Зачитане на трудов стаж за гледане на дете с увреждания (чл. 41 от ЗЗРСИИ). Регулиращите закони са Кодекс за задължителното обществено осигуряване и

Наредба за пенсиите.

1.7. Финансови облекчения при внос на МПС (чл. 42, т. 3 от ЗЗРСИИ). Режимът е регулиран с Постановление № 2 от 1993 г. на Министерски съвет.

2. Социално-икономически права, които са предмет на регулиране само от ЗЗРСИИ и неговия Правилник (виж таблица 2)

КАКВИ ИНДИВИДУАЛНИ ПРИДОБИВКИ ИМАМЕ ПО ЗЗРСИИ

ПРИДОБИВКА	КОЙ ТРЯБВА ДА Я ОСИГУРИ	ПРОЦЕДУРАТА
1. Добавка за родителите на деца с увреждания до 18- годишна възраст - чл. 40 от ЗЗРСИИ, чл. 40 от ППЗЗРСИИ. В момента размерът на тази добавка е 70% от гарантирания минимален до ход в страната.	На осигурените родители добавката се изплаща директно от работодателя, а средства та са за сметка на държавния бюджет (НОИ). На неосигурените родители добавката се из плаща от ОССП, а средствата са за сметка на ФРСИ.	Подава се молба по образец до съответната ОССП (или до работодателя) и решение на ЛКК. Добавката не се дава, ако детето е настанено в заведение на пълна държавна издръжка.
2. Закупуване и ремонт на лични технически по мощни средства - чл. 42, т.1 от ЗЗРСИИ,чл.41-50 от ППЗЗРСИИ.	ОССП, като средствата са за сметка на ФРСИ.	Подава се молба-декларация по образец и медицинските документи, които указват вида помощно техническо средство. В 14-дневен срок ръководителят н ОССП трябва да даде отговор и да издаде разреше ние за закупуването на това средство. Необходимата сума се превежда на организацията-доставчик и чо век може да отиде и да си получи ТПС. Важно! Незаконна е практиката да бъде принуждаван човекът увреждане сам да си закупи необходимото помощно средство и да чака да му бъде възстановена сумата
3. Помощ за покупка на МПС, неговото	ОССП, като средствата са за сметка на ФРСИ.	Подава се молба-декларация, съдържаща справка з средния

<p>приспособяване или приспособяване на мястото за паркиране - чл. 42 т. 2 от ЗЗРСИИ, чл. 51 от ППЗЗРСИИ.</p>		<p>годишен доход в семейството, фактура за стойността на покупката (ремонта) и решение на медицинската комисия. Средствата зависят от получавани; годишен доход и са в размер между пет и десет минимални работни заплати. Средствата се отпускат с решение на ръководителя на ОССП и могат да се използват не само за покупката на кола, но, както стана ясно, и за нейното преустройство или приспособяване на мястото за паркиране. Три са важните неща, които трябва да се знаят: - тази придобивка е само за лицата със затруднено придвижване, които имат право и на безмитен внос на лично МПС; - покупката (преустройството) трябва да е направена с цел улесняване придвижването на хората с увреждания; - покупката (преустройството) трябва да се докаже с платежен документ, т.е. първо човек изразходва средствата, а впоследствие ОССП му ги възстановява. Отказът на ръководителя на ОССП да отпусне тези средства подлежи на обжалване по съдебен ред.</p>
<p>4. Помощ за преустройство на жилище - чл. 42, т.4 от ЗЗРСИИ. чл. 53 от ППЗЗРСИИ.</p>	<p>ОССП, като средствата са за сметка на ФРСИ.</p>	<p>Процедурата е същата като по-горе. Размерът на отпусканите средства е между две и пет минимални работни заплати, в зависимост от годишния доход на човека. Отново е важно преустройството на жилището да е вече направено и то да е с цел</p>

		улесняване на придвижването (а не общ ремонт като боядисване на стени, например).
5. Целева помощ за осигуряване на придружители и преводачи за лицата със сензорни увреждания - чл. 42, т.5 отЗЗРСИИ.	ОССП, като средствата са за сметка на ФРСИ.	Все още не е регламентиран механизмът за тази помощ. Предстои да бъде уточнен в предстоящите промени на ППЗРСИИ.

Глава IX

УСТРОЙСТВО И УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ. СТРУКТУРА НА ФРСИ

1. Финансиране на дейностите

За осъществяване на дейностите по интеграция на хората с увреждания са необходими значителни средства, които е много важно да бъдат правилно разпределени. Предвидено е те да се вземат от държавния и общинските бюджети и да отидат в един специализиран фонд. Поради това бе създаден обособен финансов орган - Фонд "Рехабилитация и социална интеграция" (ФРСИ). В момента той се финансира предимно от републиканския бюджет, без да може да набере необходимите средства за осъществяване на всички указани в закона дейности. Другите предвидени финансови източници - бюджетите на общините, евентуално допълнителни приходи от други източници - не се ползват. По този начин финансирането на дейностите се осъществява почти изцяло от дотираните ежегодни субсидии (до 0,1 % от brutния вътрешен продукт) (чл. 50, т. 1 от ЗЗРСИИ). По отчета на ФРСИ за 2000 г., приходите му от останалите предвидени източници по чл. 50 - събрани суми от глоби, дарения и завещания, приходи от благотворителни дейности и спортни мероприятия и пр. - са незначителни.

2. Разходване на средствата

Средствата на ФРСИ се изразходват само за определените в закона цели, а именно:

- подпомагане на инвалиди за закупуване и ремонт на технически помощни средства и съоръжения;
- месечни добавки за инвалиди с трайни увреждания до 18- годишна възраст;
- субсидии за специализираните предприятия, кооперации и цехове на инвалидите;

-осигуряване на достъпна битова и околна среда;

-финансиране на проекти и програми за професионално обучение и преквалификация на инвалиди по чл. 17, ал. 3;

-култура, спорт и туризъм;

-финансиране на проекти и програми за рехабилитация и социална интеграция;

-издръжка на дейността на фонда - не повече от 5 на сто от набраните в него средства (чл. 51 от ЗЗРСИИ).

За съжаление в настоящия момент, именно поради дисбаланса между приходната и разходната част, набраните средства покриват нуждите само за финансиране на ПТС, добавките за хора с увреждания до 18-годишна възраст, субсидиите за специализираните предприятия и издръжката на дейността на Фонда. Това ограничение особено чувствително засяга възможното финансиране на програми за интеграция, без които истинските цели на Фонда, а именно интегрирането на хората с увреждания, не могат да бъдат осъществени. Тази дейност засега е оставена изцяло за изпълнение и финансиране от нестопанския сектор и организациите с идеална цел.

Отделно от финансирането на Фонда се осъществява подпомагането на национално представените организации на и за инвалиди (чл. 53 от ЗЗРСИИ), което се реализира директно от националния бюджет.

3. Структура на ФРСИ

С последните промени ФРСИ стана изпълнителна агенция към Министерството на труда и социалната политика. 8

3.1 Начело на ФРСИ стои Управителен съвет (УС), който се състои от управител, подуправител и седмина членове.

3.2 Управителят и подуправителят се назначават и освобождават от министъра на труда и социалната политика. Те представляват Фонда, свикват заседанията на УС и осъществяват оперативното ръководство на ФРСИ.

3.3 Членовете на УС се избират от НСРСИ. Все още не са разработени в подзаконов акт съответните механизми и процедури, по които ще става тяхното избиране и освобождаване от длъжност. Прави впечатление изискването поне четирима от представителите в УС да са членове на национално представените организации (чл. 55, ал. 1 от ЗЗРСИИ). С тази изрична императивна норма се постига подмяна на идеята за свободен избор и се определя гарантирано мнозинство на национално представените организации в УС на ФРСИ.

УС приема правилник за дейността си и основните му ангажименти са в съставянето на годишен план-сметка и годишен счетоводен и съдържателен отчет, които трябва да съгласува с министъра на труда и социалната политика.

Цялостният контрол по набиране и разходване на средствата, с които работи ФРСИ, се осъществява от Сметната палата (чл. 56 от ЗЗРСИИ).

9 Вместо да продължи да бъде надведомствен орган към Министерски съвет, както беше преди промените.

Приложение 1
(ЗЗРСИИ)

ПРИЛОЖЕНИЕ №1

ЗАКОН ЗА ЗАЩИТА РЕХАБИЛИТАЦИЯ И СОЦИАЛНА ИНТЕГРАЦИЯ НА ИНВАЛИДИТЕ

Обн., ДВ, бр. 112 от 27.12.1995 г., доп., бр. 110 от 30.12.1996 г., изм., бр. 52 от 1.07.1997 г., в сила от 1.07.1997 г., бр. 123 от 22.12.1997 г., в сила от 1.01.1998 г.; Решение № 31 на Конституционния съд на РБ от 24.11.1998 г. - бр. 140 от 27.11.1998 г.; изм., бр. 153 от 23.12.1998 г., в сила от 1.01.1999 г., изм. и доп., бр. 31 от 30.03.2001 г.

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Този закон урежда правото на рехабилитация и социална интеграция на инвалидите, тяхната защита и произтичащите от това задължения на държавните органи, общините, стопанските и обществените организации в страната.

(2) Този закон има за цел да осигурява условия за социална интеграция на инвалидите и за тяхното пълноценно и равностойно участие в обществото.

Чл. 2. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Редът, принципите и критериите за установяване на степента на уврежданията се определят с наредба на Министерския съвет.

Чл. 3. (1) (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Към Министерския съвет се създава Национален съвет по рехабилитация и социална интеграция, в който се включват:

1. представители, определени от Министерския съвет;
2. представители на национално представените организации за инвалиди и на инвалиди;

3. представители на работодателите.

(2) Националният съвет по рехабилитация и социална интеграция има консултативни функции в областта на рехабилитацията и социалната интеграция на инвалидите.

(3) (Нова - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Всички нормативни актове за инвалидите се приемат след предварително становище по тях от Националния съвет по рехабилитация и социална интеграция.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Министерският съвет определя критериите за представителство в Националния съвет по рехабилитация и социална интеграция и приема правилник за дейността му.

Чл. 4. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Инвалидите и другите физически и юридически лица, които защитават техните интереси, могат да се сдружават в установените от закона форми на организация за извършване на дейности по рехабилитация и социална интеграция.

Чл. 5. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) (1) Министерският съвет провежда държавната политика за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите чрез осигуряване на условия за:

1. социална рехабилитация;
2. образование, професионално ориентиране и професионална квалификация;
3. трудова заетост;
4. достъпна и подходяща битова и околна среда;
5. социална и правна защита;
6. информация и създаване на условия за общуване на инвалидите помежду им и с другите граждани, както и между инвалиди и техните организации от други страни.

(2) Държавните органи в рамките на своята компетентност установяват методи и стандарти за рехабилитационна и интеграционна дейност в посочените в ал. 1 области, както и за първоначална професионална подготовка и квалификация на лицата, които работят с инвалиди.

Чл. 5а. (Нов - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) (1) Не се допуска пряка или непряка дискриминация по отношение на инвалидите.

(2) Дискриминацията е пряка, когато инвалид се поставя в по-неблагоприятно положение спрямо другите лица поради своето увреждане.

(3) Дискриминацията е непряка, когато се използват привидно допустими от закона разрешения при осъществяване на правата и задълженията, но се прилагат по начин, който реално и фактически поставя инвалидите в по-неблагоприятно положение спрямо другите. Не представляват дискриминация различията или предпочитанията, които се основават на квалификационните изисквания за извършване на определена дейност, както и мерките, насочени към специалната закрила на инвалидите.

(4) Държавата създава условия за равенство на инвалидите и другите лица.

Глава втора

ОБЛАСТИ ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЯ И СОЦИАЛНА ИНТЕГРАЦИЯ

Раздел I

Профилактика на предотвратимите увреждания

(Загл. изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.)

Чл. 6. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Държавните органи в областта на здравеопазването, образованието и труда и социалната политика, отрасловите министерства и агенции, общините, институциите от системата на здравето осигуряване, работодателите и органите по назначаването съдействат за предотвратяване на уврежданията чрез:

1. здравна и екологична просвета за ограничаване на рисковите фактори, свързани с начина на живот и с околната среда;
2. здравна профилактика;
3. осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.

Чл. 7. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Министерският съвет приема програми за профилактика, в които определя приоритетните цели, мерките и средствата за предотвратяване на уврежданията.

Раздел II

Социална рехабилитация

(Загл. изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.)

Чл. 8. (1) (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Инвалидите имат право на социална рехабилитация.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Рехабилитацията по ал. 1 включва двигателна рехабилитация, трудова терапия, създаване на умения за водене на независим живот, рехабилитация на слуха и говора, психологична помощ и други форми.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.).

Чл. 9. (Отм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.).

Раздел III

Образование, професионално ориентиране и професионална квалификация

(Загл. изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.)

Чл. 10. (1) Министерството на здравеопазването, Министерството на образованието и науката и общинските съвети създават консултативно-диагностични центрове за изследване на потребностите за рехабилитация и социална интеграция на децата и прогнозиране на развитието им.

(2) Услугите в държавните и общинските консултативно-диагностични центрове са безплатни за децата инвалиди.

Чл. 11. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Министерство на образованието и науката осигурява:

1. разработване на учебни програми за интегриране;

2. снабдяване с безплатни учебни помагала, технически средства за обучение, съвременни технологии, необходими за целите на специалното образование, както и със специфични индивидуални приспособления и пособия, подпомагащи учебния процес на инвалидите с трайни увреждания до 18-годишна възраст до завършване на средното им образование.

Чл. 12. (1) (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Предучилищните детски заведения, общообразователните училища, професионалните училища и професионалните гимназии осигуряват възможности за интегрирано обучение на деца инвалиди в общи или в специални паралелки чрез:

1. (изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) целенасочено възпитание на здрави деца и деца инвалиди за съвместен живот и обучение;

2. адаптирани учебни програми, методики и организация на учебния процес;
3. приспособяване на училищната и околната среда;
4. използване на специализиран квалифициран персонал;
5. въвеждане на социалнопсихологически услуги и приобщаване на семействата за активно участие в образователно-възпитателния процес.

(2) Специално образование в ранна и училищна възраст се осъществява след изчерпване на възможностите за интегрирано възпитание и обучение.

Чл. 13. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Инвалидите с трайни увреждания имат право на специализирано професионално образование и обучение по адаптирани програми с цел подготовка за трудова дейност.

Чл. 14. (1) (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Лицата, инвалидизирани се след шестнадесетгодишна възраст, имат право на допълнително безплатно обучение по адаптирани програми за общообразователно, професионално образование и обучение за възрастни, както и на начална рехабилитация по специфични програми за развитие на основни умения.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Националната служба по заетостта разкрива и поддържа центрове за развитие на възможностите за професионални умения на безработните инвалиди, обучение и помощ при търсене на работа.

Чл. 15. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Висшите училища и колежите със съдействието на организациите на и за инвалиди създават условия за адаптирана среда, допълнителна преподавателска помощ, специални приспособления и помощни учебни материали, а при необходимост - лични сътрудници на приетите в тях инвалиди.

Чл. 16. (Отм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.).

Чл. 17. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) (1) Професионалното обучение и преквалификацията на инвалидите се осъществяват от:

1. работодателите или органите по назначаване - за работещите инвалиди;
2. бюрата по труда - за безработните инвалиди;
3. организациите на и за инвалиди;
4. предприятията и кооперациите за инвалиди.

(2) Обучението е практическо и се провежда от регистрирани в Националната

агенция за професионално образование и обучение физически и/или юридически лица.

(3) Лицата по ал. 1, т. 3 и 4, които провеждат професионално обучение и преквалификация на инвалиди, се стимулират със средства от фонд "Рехабилитация и социална интеграция" по ред и начин, предвидени в правилника за дейността на фонда.

Чл. 18. (Отм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.).

Раздел IV

Трудова заетост

Чл. 19. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) (1) Инвалидите имат право да работят в интегрирана работна среда.

(2) Инвалидите имат право на трудоустрояване при условия и по ред, установени в Кодекса на труда и в Закона за държавния служител.

(3) Работодатели, които приспособяват работни места за инвалиди, се стимулират със средства от фонд "Рехабилитация и социална интеграция" по ред и начин, предвидени в правилника за дейността на фонда.

Чл. 20. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) (1) На работодател, наел на работа инвалиди с трайни увреждания, се предоставят от фонд "Професионална квалификация и безработица" средства при условия и по ред, определени със Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта.

(2) Изпълнението на задължението за създаване и поддържане на работни места по чл. 315 от Кодекса на труда може да стане въз основа на договор със специализирани предприятия, кооперации и цехове за инвалиди. В този случай работодателят заплаща разходите за разкриване и поддържане на работни места.

Чл. 21. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) (1) Специализирани предприятия, кооперации и цехове по смисъла на чл. 20, ал. 2 са тези, в които относителният дял на инвалидите от общия брой на персонала е:

1. за лица с различни видове заболявания - не по-малко от 50 на сто от работниците и служителите;

2. за слепи и слабовъзрящи - не по-малко от 20 на сто от работниците и служителите;

3. за глухи и тежкочуващи - не по-малко от 30 на сто от работниците и служителите.

(2) В процента на лицата по ал. 1 се включват:

1. трудоустроени инвалиди с трайни увреждания;
2. трудоустроени инвалиди с трайно намалена работоспособност под 50 на сто;
3. трудоустроени лица с временно намалена работоспособност, установена от ТЕЛК (НЕЛК);
4. трудоспособни лица, които се грижат за инвалиди с трайни увреждания.

Чл. 22. Министерският съвет определя:

1. (изм. и доп. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) списък на стоки и услуги, чието производство се възлага на специализираните предприятия, трудово-лечебните бази и кооперации по реда на Закона за обществените поръчки;
2. квоти за производство, внос и износ на суровини, материали и оборудване, предназначено за специализираните предприятия, кооперации и обособени производствени единици.

Чл. 23. (Доп. - ДВ, бр. 110 от 1996 г., изм., бр. 153 от 1998 г., бр. 31 от 2001 г.) (1) На специализираните предприятия, кооперации и цехове за инвалиди с трайни увреждания, членуващи в националните организации на инвалиди и в организации за инвалиди, се преотстъпват 30 на сто от дължимите осигурителни вноски.

(2) (В сила от 1.01.2002 г. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Паричните обезщетения за временна неработоспособност на лица, трудоустроени по повод на временно намалена и трайно намалена трудоспособност, според причината, породила заболяването или травмата, са за сметка съответно на фонд "Общо заболяване и майчинство" или фонд "Трудова злополука и професионална болест".

Чл. 24. Министерският съвет приема целеви програми за стимулиране на самостоятелна стопанска дейност и самопомощ за трудова рехабилитация и заетост на инвалидите и определя реда за финансирането им.

Чл. 25. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) (1) Националната служба за социално подпомагане и общинските служби за социално подпомагане могат да разкриват трудово-лечебни бази с цел осъществяване на трудова терапия и рехабилитация на инвалиди с трайни увреждания, обслужвани в заведенията за социални услуги.

(2) Редът за създаване на базите по ал. 1 се определя с наредба на министъра на труда и социалната политика.

Чл. 26. (Изм. - ДВ, бр. 153 от 1998 г., отм., бр. 31 от 2001 г.).

Раздел V

Достъпна битова и околна среда

Чл. 27. Министерството на регионалното развитие и благоустройството и общините създават подходяща жизнена и архитектурна среда за инвалидите чрез:

1. изменения на действащите градоустройствени планове с осигуряване на безпрепятствено движение на инвалидите на всички нива в жилищни, обществени сгради и обекти за общо ползване;
2. въвеждане на задължителни стандарти, нормали, нормативи и изисквания при проектиране и изграждане на обществени и жилищни сгради, прилежащата им околна среда и местата за паркиране, осигуряващи безпрепятствено ползване от инвалиди;
3. отстраняване на съществуващите архитектурни бариери и изграждане на приспособления, осигуряващи свободно използване от инвалидите на всички видове обществени сгради и прилежащата им околна среда.

Чл. 28. (1) Министерството на транспорта и съобщенията и Министерството на регионалното развитие и благоустройството съгласно изискванията на Закона за движение по пътищата и Закона за териториално и селищно устройство разработват стандарти и нормативи за използване на транспортни услуги от инвалиди и за облекчения на инвалиди в пътно-транспортното движение:

1. приспособяване на средствата за обществен транспорт към потребностите и възможностите на инвалидите;
2. специализиран обществен и частен транспорт за трудно подвижни инвалиди;
3. специални условия за движение и безплатни места за спиране, паркиране и престои на моторни превозни средства, управлявани от инвалиди или превозващи инвалиди;
4. светлинни, звукови и други сигнални уредби, указателни и други технически пособия и съоръжения за лица с увредено зрение или слух.

(2) Изискванията по ал. 1 се изпълняват от общините и други физически и юридически лица, извършващи транспортна дейност, както и от работодателите на трудоустроени инвалиди.

Чл. 29. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Държавната агенция по стандартизация и метрология съгласно Закона за националната стандартизация одобрява стандарти за:

1. специализирани вътрешни съоръжения и приспособления и обзавеждане в жилищата, работните помещения и обществените сгради, приспособени към потребностите и възможностите на инвалидите;

2. производство и гаранционен сервиз на съоръжения и приспособления за обучение, професионална ориентация, квалификация, трудова дейност, транспорт, битово и обществено обслужване на инвалидите, както и за други лични технически помощни средства.

Чл. 30. (1) Министерството на труда и социалната политика издава разрешения на физически и юридически лица за извършване на производство, внос или поддържане на техническите помощни средства, приспособления и съоръжения за инвалиди по чл. 27, 28 и 29.

(2) Вносът на технически помощни средства и материалите за тяхното производство и поддържане от лицата по ал. 1 са освободени от митни сборове.

(3) Редът и условията по ал. 1 и 2 се уреждат с наредба, издадена от министъра на труда и социалната политика.

(4) Производителите и вносителите по ал. 1 представят най-малко един път в годината информация за наличните технически помощни средства на организациите на инвалидите и организациите за инвалидите.

Чл. 31. (1) (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Българската национална телевизия, Българското национално радио и Българската телеграфна агенция предоставят безплатно специализирана и достъпна информация за инвалидите.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Компетентните държавни органи предоставят разрешение на частните медии при спазване на изискването за наличие на специализирана информация и предавания за инвалидите.

Чл. 32. Министерството на културата, Държавната агенция за младежта и спорта и общините осигуряват използване на развлекателните, културните, спортните и туристическите прояви и услуги за инвалиди чрез:

1. определяне и приспособяване на места за инвалиди и създаване на условия за ползване на културните и спортните бази;

2. безплатно предоставяне на специализирана информация за използване на услуги, маршрути, архитектурно-транспортни и други облекчения в места за обществено ползване, предназначени за отдих, култура и спорт;

3. осигуряване на приспособен визуален и слухов превод на културни, развлекателни, спортни и други програми и материали за лица с увредено зрение

и увреден слух;

4. (отм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.).

Чл. 33. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Държавните органи и общините, спортните федерации, дружества и клубове осигуряват социалната интеграция на инвалидите чрез:

1. (изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) приспособяване на спортни съоръжения и бази за осъществяване на спортна дейност от инвалиди съвместно с лица без увреждания;

2. предоставяне на специализирани спортни съоръжения и бази за инвалиди;

3. предоставяне ежемесечно на информация за спортни прояви на инвалиди и популяризирането им чрез средствата за масово осведомяване.

Чл. 34. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Общините осигуряват необходимата материална база и средства за осъществяване на социални контакти на инвалидите.

Раздел VI

Социално-икономическа защита

Чл. 35. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Инвалидите с трайни увреждания имат право на обществено осигуряване, здравно осигуряване и на осигуряване при безработица при условия и по ред, установени с Кодекса за задължително обществено осигуряване, Закона за здравното осигуряване и Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта.

Чл. 36. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) (1) Инвалидите с трайни увреждания, които не могат сами или с помощта на своите близки да задоволяват основните си жизнени потребности, имат право на социално подпомагане при условия и по ред, установени в Закона за социалното подпомагане.

(2) Инвалиди с трайни увреждания, навършили 16-годишна възраст, имат право на гарантирана месечна социална помощ при условия и по ред, установени в Закона за социалното подпомагане.

(3) Министерството на труда и социалната политика изработва стандарти, критерии и механизми за предоставяне на социални услуги за интегриране в обществото на инвалидите.

Чл. 36а. (Нов - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Инвалиди с трайни увреждания, които получават доходи от трудова дейност, ползват данъчни облекчения при условия и по ред, установени в Закона за облагане доходите на физическите лица.

Чл. 37. (Отм. - ДВ, бр. 153 от 1998 г.).

Чл. 38. (Отм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.).

Чл. 39. (Отм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.).

Чл. 40. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) (1) Родители (осиновители) на инвалиди до 18-годишна възраст с трайни увреждания имат право на месечна добавка в размер 70 на сто от гарантирания минимален доход, определен с акт на Министерския съвет.

(2) На родители (осиновители), осигурени за всички осигурени социални рискове, и на тези, които са пенсионери, месечната добавка по ал. 1 се изплаща за сметка на държавния бюджет.

(3) На неосигурени родители (осиновители) месечните добавки по ал. 1 се изплащат за сметка на фонд "Рехабилитация и социална интеграция".

(4) Родителите (осиновителите) не получават месечна добавка, ако лицата по ал. 1 са настанени в заведения на пълна държавна издръжка.

Чл. 41. (1) Зачита се за трудов стаж при пенсиониране времето, през което родител или осиновител на дете инвалид не е работил по трудово правоотношение и не е бил осигурен.

(2) Правото по ал. 1 се ползва от родител или осиновител на дете, чието увреждане, установено от органите на медико-социалната експертиза, налага постоянни грижи.

Чл. 42. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) (1) Инвалидите имат право на целеви помощи и облекчения за:

1. покупка и ремонт на лични технически помощни средства;
2. покупка и приспособяване на лично моторно превозно средство и място за паркиране;
3. финансови облекчения при внос на лично моторно превозно средство;
4. преустройство на жилище;
5. придружители на лица с увредено зрение и преводачи на лица с увреден слух.

(2) Размерите на помощите, условията и редът за отпускането им се определят с правилника за прилагане на закона.

Чл. 43. Учащите се инвалиди или деца на родители инвалиди имат право на социални стипендии и други облекчения съгласно Закона за висшето образование.

Чл. 44. (Отм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.).

Чл. 45. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) (1) Министерството на труда и социалната политика и Националната служба за социално подпомагане разкриват заведения за предоставяне на социални услуги на инвалиди. Такива заведения могат да разкриват и други физически и юридически лица.

(2) Условието и редът за извършване на социални услуги в заведенията по ал. 1 се определят с наредба на министъра на труда и социалната политика.

Чл. 46. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) (1) Общините предоставят на инвалидите с трайни увреждания жилища от общинския жилищен фонд при условия и по ред, установени с правилника за прилагане на Закона за общинската собственост.

(2) При закупуване, строеж или основен ремонт на жилище инвалидите с трайни увреждания имат право да ползват кредити в размер 75 на сто от стойността на норматива за жилищна площ. Размерът на норматива, условията и редът за отпускане на кредита се определят от Министерския съвет, съгласувано с управителя на Българска народна банка.

Глава трета

ФИНАНСИРАНЕ И УСТРОЙСТВО

Раздел I

Финансиране

Чл. 47. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Финансирането на дейностите по този закон се извършва със средства от:

1. държавния бюджет;
2. общинските бюджети;
3. фонд "Рехабилитация и социална интеграция";
4. други източници.

Чл. 48. (1) (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Създава се фонд "Рехабилитация и социална интеграция" към Министерството на труда и социалната политика.

(2) Фонд "Рехабилитация и социална интеграция" е юридическо лице на извънбюджетна приходно-разходна сметка със седалище в София.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.).

Чл. 49. (Отм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.).

Чл. 50. (Изм. - ДВ, бр. 123 от 1997 г., Решение № 31 на КС на РБ, бр. 140 от 1998 г., изм., бр. 31 от 2001 г.) Средствата по фонд "Рехабилитация и социална интеграция" се набират от:

1. целева ежегодна субсидия от държавния бюджет в размер до 0,1 на сто от brutния вътрешен продукт;
2. събрани суми от глоби по чл. 59;
3. приходи от мероприятия, организирани с цел подпомагане на рехабилитацията и социалната интеграция на инвалидите:
 - а) извънредни тиражи на лотарии и на спортния тотализатор;
 - б) благотворителни представления и спортни прояви;
 - в) базари и други социални дейности;
4. доброволни вноски, дарения и завещания от български и чуждестранни граждани и юридически лица;
5. лихви по сметка на фонда;
6. други източници.

Чл. 51. (1) (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Средствата по фонд "Рехабилитация и социална интеграция" се разходват за:

1. подпомагане на инвалиди за закупуване и ремонт на технически помощни средства и съоръжения;
2. месечни добавки за инвалиди с трайни увреждания до 18-годишна възраст;
3. субсидии за специализираните предприятия, кооперации и цехове за инвалидите;
4. осигуряване на достъпна битова и околна среда;
5. финансиране на проекти и програми за професионално обучение и

преквалификация на инвалиди по чл. 17, ал. 3;

6. култура, спорт и туризъм;

7. финансиране на проекти и програми за рехабилитация и социална интеграция;

8. издръжка на дейността на фонда - не повече от 5 на сто от набраните в него средства.

(2) Остатъкът по сметката на фонд "Рехабилитация и социална интеграция" преминава като наличност за следващата бюджетна година и се използва по предназначение.

Чл. 52. (Отм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.).

Чл. 53. Национално представените организации на инвалиди и организации за инвалиди имат право на субсидии от държавния бюджет при условия и по ред, определени в правилника за прилагане на закона.

Раздел II

Устройство

Чл. 54. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) (1) Орган за управление на фонд "Рехабилитация и социална интеграция" е управителният съвет, който се състои от управител, подуправител и 7 членове.

(2) Управителният съвет:

1. приема правилник за дейността си;

2. приема след предварително съгласуване с Националния съвет по рехабилитация и социална интеграция план-сметка на фонда и я предлага за утвърждаване от министъра на труда и социалната политика, съгласувано с министъра на финансите; 3. съставя годишния счетоводен отчет на фонда;

4. изготвя годишния доклад за дейността на фонда и го внася за обсъждане в Националния съвет по рехабилитация и социална интеграция; докладът се утвърждава от министъра на труда и социалната политика.

Чл. 55. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) (1) Управителят и подуправителят на управителния съвет се назначават и освобождават от министъра на труда и социалната политика, а членовете му се определят от Националния съвет по рехабилитация и социална интеграция, като не по-малко от четири са представителите на национално представените организации на и за инвалиди.

(2) Числеността на персонала на фонд "Рехабилитация и социална интеграция" се утвърждава от министъра на труда и социалната политика.

(3) Управителят на фонда:

1. представлява фонд "Рехабилитация и социална интеграция";
2. свиква заседания на управителния съвет при необходимост, но най-малко веднъж месечно;
3. обявява конкурси за финансиране на проекти и програми;
4. организира дейността по набирането, разходването и отчитането на средствата по фонд "Рехабилитация и социална интеграция";
5. назначава и освобождава персонала за извършване на дейността по фонда.

Чл. 56. Контролът за набиране и разходване на средствата по фонд "Рехабилитация и социална интеграция" се осъществява от Сметната палата съгласно чл. 2, ал. 1, т. 4 от Закона за Сметната палата.

Чл. 57. (1) Лицата, които разходват получените от фонда средства не за определените цели, ги възстановяват в пълен размер заедно с лихва 30 пункта над основния лихвен процент, определен от Българската народна банка.

(2) Вземанията по ал. 1 се събират при условията и по реда, регламентирани от Закона за събиране на държавните вземания.

Чл. 58. (Отм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.).

Глава четвърта

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ И ИМУЩЕСТВЕНИ САНКЦИИ

Чл. 59. (1) (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Работодател или длъжностно лице, което не изпълни задълженията си по този закон, се наказва с глоба в размер от 100 до 500 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) За повторно нарушение глобата е в размер от 200 до 1000 лв.

Чл. 60. (1) (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Нарушенията на този закон се установяват с актове, които се съставят от упълномощени длъжностни лица от Агенцията за държавен вътрешен финансов контрол, Националния осигурителен институт, Националната здравноосигурителна каса, Изпълнителна агенция "Главна инспекция по труда", както и от инспекторатите на Министерството на

здравеопазването, Министерството на образованието и науката, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на транспорта и съобщенията и Министерството на регионалното развитие и благоустройството, на които са възложени контролни функции в съответната област.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Наказателните постановления се издават от ръководителите на съответните длъжностни лица по ал. 1.

(3) Съставянето на актовете, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършва по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

(4) Наложените глоби за нарушения по този закон се внасят в приход на фонд "Рехабилитация и социална интеграция."

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "Рехабилитация" е последователен и непрекъснат процес, имащ за цел подпомагане на инвалидите да достигнат оптимално физическо, интелектуално, психическо и социално равнище на дейност и да го поддържат при запазване стандарта и качеството на живот и разширяване степента на независимостта им.

2. "Социална интеграция" е комплексен процес, предназначен да поддържа способностите на инвалиди за самостоятелен живот и пълноценни обществени отношения.

3. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) "Инвалид" е всяко лице независимо от възрастта му с физическо, сетивно или умствено увреждане, което затруднява социалното му интегриране и участие в обществения живот, възможностите му за общуване и обучение или трудовата му реализация;

4. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) "Инвалид с трайно увреждане" е лице с установена степен на намалена работоспособност 50 и над 50 на сто.

5. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) "Технически помощни средства и съоръжения" са технически пособия, които заменят или подобряват функции на човешкия организъм и увеличават възможностите на инвалидите за самообслужване и за трудова дейност.

6. "Специализирани предприятия" са търговски дружества и кооперации на инвалиди, които осигуряват специални условия на труд при определено съотношение на здрави и трудоустроени лица.

7. "Начална рехабилитация" е комплекс от дейности за развитие на умения за

ориентация и комуникация на лица с увреждане.

8. (Отм. - ДВ, бр. 31 от 2001 г.).

9. Повторно е нарушението, извършено в едногодишен срок от влизане в сила на наказателното постановление, с което нарушителят е наказан за същото по вид нарушение.

10. "Национално представени организации на инвалиди" и "организации за инвалиди" са тези организации, които представляват инвалидите при условия и по ред, установени с акт на Министерския съвет.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Разпоредбите за създаване на подходяща жизнена и архитектурна среда по чл. 27 и за приспособяване и достъпност на транспортните съоръжения по чл. 28, ал. 1 влизат в сила три години след обнародването на закона в "Държавен вестник".

§ 3. В Закона за уреждане на необслужваните кредити, договорени до 31 декември 1990 г. (обн., ДВ, бр. 110 от 1993 г.) в чл. 1, ал. 1, чл. 9, чл. 10, ал. 1, т. 1 и 2 и ал. 2, чл. 11, ал. 1, 2 и 4, чл. 12, ал. 1, 3 и 4 и чл. 14 след думите "държавни предприятия" се добавя "кооперации на инвалиди".

§ 4. (1) С влизането на този закон в сила се закрива фонд "Рехабилитация", като неразходваните средства в него се прехвърлят във фонд "Рехабилитация и социална интеграция". Средствата от източниците на фонд "Рехабилитация" продължават да постъпват във фонд "Рехабилитация и социална интеграция".

(2) Член 50, ал. 1, т. 1 се прилага от 1 януари 1997 г.

§ 5. Министерският съвет приема правилник за дейността на Националния съвет по рехабилитация и социална интеграция в двумесечен срок от обнародването на закона в "Държавен вестник".

§ 6. Министерският съвет приема правилник за прилагане на закона в шестмесечен срок от обнародването му в "Държавен вестник".

§ 7. Изпълнението на закона се възлага на Министерския съвет.

§ 8. (Нов - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Правото на месечна добавка по чл. 40 от този закон се погасява в 3-годишен срок.

§ 9. (Нов - ДВ, бр. 31 от 2001 г.) Разпоредбата на чл. 23, ал. 2 влиза в сила от 1 януари 2002 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за данък върху печалбата

(ДВ, бр. 110 от 1996 г.)

.....

§ 7. Не се дължат на фонд "Рехабилитация и социална интеграция" невнесените вноски от данък върху печалбата и данъка за общините от специализираните предприятия, кооперации и обособени производствени единици, членуващи в националните организации на инвалиди и организации за инвалиди, за периода 1 юли - 31 декември 1996 г.

ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТА, РЕХАБИЛИТАЦИЯ И СОЦИАЛНА ИНТЕГРАЦИЯ НА ИНВАЛИДИТЕ (ЗЗРСИИ)

Приет с Постановление № 269 на Министерския съвет от 1 ноември 1996 г., обн., ДВ, бр. 97 от 12 ноември 1996 г., изм., бр. 62 и 100 от 1997 г., бр. 68 от 1998 г., бр. 13 от 1999 г., изм. и доп., бр. 20 и 57 от 1999 г., изм., бр. 60 от 1999 г., изм. и доп., бр. 114 от 1999 г.

/извлечение/

.....

Чл. 40. (1) Родителите (осиновителите) на децата инвалиди имат право на месечна детска добавка в размер 36 на сто от минималната работна заплата.

(2) На родителите (осиновителите), осигурени за всички осигурителни случаи, и на тези, които са пенсионери, месечната детска добавка по ал. 1 се изплаща за сметка на държавния бюджет по реда на Правилника за прилагане на Указа за насърчаване на раждаемостта.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 13 от 1999 г., доп. - ДВ, бр. 20 от 1999 г.) На неосигурените родители (осиновители) месечните добавки за деца инвалиди се изплащат от фонд "Рехабилитация и социална интеграция" чрез общинските служби за социално подпомагане срещу представяне на молба-декларация по образец съгласно приложение № 3 и решение на Лекарската консултативна комисия. Общинските служби за социално подпомагане ежемесечно представят във фонд "Рехабилитация и социална интеграция" опис-заявка за необходимите средства съгласно приложение № 4.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 20 от 1999 г.) Неосигурените родители (осиновители) са длъжни да уведомяват писмено общинската служба за социално подпомагане за настъпили промени: даване на детето в заведения на пълна държавна издръжка или за

осиновяване; смърт; отнемане на родителските права или други промени, водещи до лишаване от право на месечна детска добавка.

(5) Изплащането на месечните добавки за неосигурени родители (осиновители) започва от началото на месеца, следващ месеца, през който е възникнало правото върху тях. Изплащането се прекратява от началото на месеца, следващ месеца, през който е настъпила промяната по ал. 4.

Чл. 41. (Изм. - ДВ, бр. 20 от 1999 г.) Инвалидите и другите лица, нуждаещи се от технически пособия за самообслужване и трудова дейност, имат право на целева помощ за покупка и ремонт на лични технически помощни средства.

Чл. 42. (1) Видовете технически помощни средства, за които лицата по чл. 41 ползват целева помощ, медицинските условия за отпускането им, експлоатационните им срокове и необходимите медицински документи са посочени в списък - приложение №1.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 1997 г., изм. - ДВ, бр. 20 от 1999 г., изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 3 юли 1999 г.) Министерският съвет по предложение на министъра на труда и социалната политика съгласувано с ръководителите на Комисия по търговия и защита на потребителите и на Националния осигурителен институт утвърждава методика за образуване на цените и определя пределни търговски надценки за изработване, покупка и ремонт на технически помощни средства по списъка съгласно приложение № 1.

Чл. 43. Целева помощ се отпуска само при получаване и ремонт на технически помощни средства, които са произведени, закупени или ремонтирани от физически или юридически лица, притежаващи разрешение за съответната дейност.

Чл. 44. (Изм. - ДВ, бр. 20 от 1999 г.) Целевата помощ за покупка и ремонт на технически помощни средства се отпуска от общинската служба за социално подпомагане по местоживеене на лицето срещу предоставяне на молба-декларация и необходимите медицински документи, посочени в приложение № 1.

Чл. 45. (1) (Изм. - ДВ, бр. 20 от 1999 г.) Ръководителят на общинската служба за социално подпомагане в срок до 14 дни след подаване на молбата издава разрешение на лицето за изработване, покупка или ремонт на необходимото техническо помощно средство или дава писмено мотивиран отказ.

(2) Разрешението по ал. 1 е валидно за срок 3 месеца. Когато увреждането е трайно, ново разрешение се издава на основание на първоначално издадените медицински документи.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 20 от 1999 г.) При належащи нужди, удостоверени от медицинските органи, ръководителят на Националната служба за социално

подпомагане може да издава разрешение за покупка или ремонт на технически помощни средства извън посочените в приложение № 1. Разрешението се издава в срок 1 месец след датата на подаване на молбата.

(4) (Нова - ДВ, бр. 114 от 1999 г., в сила от 1.01.2000 г.) В случаите, когато диабетно болните са на конвенционално лечение с инсулин, но диабетът протича лабилно и това е удостоверено от медицинските органи, ръководителят на Националната служба за социално подпомагане може да издава разрешение за увеличаване броя на полагащите се тест - ленти по т. 16, буква "б" от приложение № 1 към чл. 42, ал. 1 и 2 и към чл. 44 от правилника.

Чл. 46. (1) Средствата, отпуснати за целеви помощи при изработване, покупка или ремонт на технически помощни средства, се превеждат по сметката на организацията, получила разрешение за извършване на съответната дейност.

(2) Лицата, които са купили технически помощни средства във връзка с прекарано заболяване или претърпяна злополука в чужбина, както и лицата, получили от Министерството на здравеопазването разрешение за лечение в чужбина, имат право на парична компенсация в размер на съответната цена за техническото помощно средство в Република България.

(3) Паричната компенсация по ал. 2 се предоставя срещу платежен документ за закупеното техническо помощно средство, придружен с официален превод на български език.

Чл. 47. (Изм. - ДВ, бр. 20 от 1999 г.) Общинските служби за социално подпомагане водят следната задължителна документация:

1. досие на лицата, подали молба за целева помощ, съдържащо името, адреса, ЕГН и данните от медицинските документи;

2. регистрационен дневник на лицата, получили разрешение, в който се отбелязват номерът на разрешението, контролният номер на техническото помощно средство, датата на производството му и датата на получаването му;

3. картотека на извлечения от регистъра на физическите и юридическите лица, получили разрешение от Министерството на труда и социалните грижи за производство, продажба и ремонт на технически помощни средства.

Чл. 48. (1) Лицата по чл. 41, нуждаещи се от технически помощни средства, имат право на допълнителна помощ за пътни разходи в страната, когато тези средства не могат да бъдат изработени, закупени или ремонтирани по местоживеенето им и тяхното присъствие е необходимо.

(2) За получаване на допълнителната помощ по ал. 1 лицето представя:

1. билет за използваното превозно средство - влак II класа или автобус;

2. документ от физическото или юридическото лице, което изработва или поправя техническото помощно средство, потвърждаващ, че лицето се е явило за вземане на мярка, проба или за получаване на готовото техническо помощно средство.

(3) Допълнителна помощ по ал. 1 получават придружителите на децата под 18 години.

Чл. 49. (Изм. - ДВ, бр. 20 от 1999 г.) Техническите помощни средства, получени по реда на този правилник, не могат да бъдат заменяни, продавани или дарявани на трети лица без разрешение на общинските служби за социално подпомагане.

Чл. 50. (1) Разходите за отпускане и ремонт на личните технически помощни средства са за сметка на фонд "Рехабилитация и социална интеграция".

(2) Средствата по ал. 1 се превеждат ежемесечно на общинските центрове за социални грижи по опис на издадените разрешения.

Чл. 51. (1) Инвалидите, чието придвижване е затруднено, имат право на целева помощ за покупка на лично моторно превозно средство в размер на:

1. десет минимални работни заплати - за инвалиди със среден месечен доход на член от семейството до 3 минимални работни заплати;

2. осем минимални работни заплати - за инвалиди с доход на член от семейството от 3 до 5 минимални работни заплати;

3. пет минимални работни заплати - за инвалиди с доход на член от семейството над 5 минимални работни заплати.

(2) Видовете увреждания, при които инвалидите имат право на целева помощ за покупка на лично моторно превозно средство, се определят по списък - приложение №2.

(3) Инвалидите, които притежават лично моторно превозно средство, но не са използвали целева помощ за покупката му, могат да я изразходват за приспособяване на личното моторно превозно средство и за място за паркиране.

(4) За получаване на целевата помощ инвалидите подават в общинския център:

1. фактура за стойността на покупката (ремонта);

2. молба-декларация, съдържаща данни за средния доход в семейството през последните 12 месеца;

3. решение, издадено от ЛКК за децата до 16 години, на ТЕЛК (ЦТЕЛК).

(5) (Изм. - ДВ, бр. 20 от 1999 г.) Целевата помощ по ал. 1 се отпуска с решение на ръководителя на общинската служба за социално подпомагане след извършване на покупката (ремонта) на личното моторно превозно средство.

Чл. 52. (Изм. - ДВ, бр. 62 от 1997 г.) Инвалидите имат право на финансови облекчения при внос на лично моторно превозно средство по ред, определен от Министерския съвет.

Чл. 53. (1) Инвалидите, които се придвижват с инвалидни колички, имат право на целева помощ за преустройство на жилище в размер на:

1. пет минимални работни заплати - за инвалиди със среден месечен доход на член от семейството до 3 минимални работни заплати;

2. три минимални работни заплати - за инвалиди с доход на член от семейството от 3 до 5 минимални работни заплати;

3. две минимални работни заплати - за инвалиди с доход на член от семейството над 5 минимални работни заплати.

(2) За получаване на целевата помощ по ал. 1 инвалидите подават в общинския център:

1. фактура за стойността на ремонта по видове разходи;

2. молба-декларация, съдържаща данни за средния доход в семейството през последните 12 месеца;

3. решение, издадено от ЛКК за децата до 16 години, на ТЕЛК (ЦТЕЛК).

(3) Социалният работник извършва оглед и удостоверява със социална анкета, че преустройството е извършено с цел осигуряване свободно придвижване на инвалида.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 20 от 1999 г.) Целевата помощ по ал. 1 се отпуска по предложение на социалния работник с решение на ръководителя на общинската служба за социално подпомагане.

Чл. 54. (Изм. - ДВ, бр. 20 от 1999 г.) Разходите на общинските служби за социално подпомагане за отпускане на целеви помощи по чл. 51 и 53 се възстановяват ежемесечно от фонд "Рехабилитация и социална интеграция" по опис на изплатените помощи. към Закона за държавния бюджет на Република България за 1997 г. (ДВ, бр. 52 от 1997 г., в сила от 1.07.1997 г.)

.....

§ 43. Разпоредбата на чл. 50, т. 1 от Закона за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите, в частта му за размера на целевата ежегодна субсидия от държавния бюджет се прилага от 1 януари 1998 г.

.....

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

към Закона за изменение и допълнение на Закона за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите (ДВ, бр. 31 от 2001 г.)

§ 58. Навсякъде в закона думите "министърът на труда и социалните грижи" и "министъра на труда и социалните грижи", "Министерството на труда и социалните грижи", "Министерството на образованието, науката и технологиите", "Министерството на териториалното развитие и строителството", "Министерството на транспорта" и "Комитетът по физическо възпитание и спорт" се заменят съответно с "министърът на труда и социалната политика" и "министъра на труда и социалната политика", "Министерството на труда и социалната политика", "Министерството на образованието и науката", "Министерството на регионалното развитие и благоустройството", "Министерството на транспорта и съобщенията", "Държавната агенция за младежта и спорта".